

Cauza C-426/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

11 iulie 2023

Instanța de trimitere:

Sofiyski rayonen sad (Tribunalul de Raion din Sofia, Bulgaria)

Data deciziei de trimitere:

11 iulie 2023

Reclamanți:

D. D.

B. Zh.

Pârâtă:

„Financial Bulgaria” EOOD

Obiectul procedurii principale

Două proceduri în care reclamantul respectiv invocă faptul că contractul încheiat de el cu întreprinderea pârâtă, în temeiul căruia aceasta din urmă s-a angajat să garanteze obligațiile reclamantului dintr-un contract de credit față de o altă întreprindere, este nul, întrucât a fost încheiat în executarea unei clauze abuzive din contractul de credit dintre reclamant și ultima întreprindere menționată.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Trimitere preliminară în temeiul articolului 267 TFUE prin care se solicită interpretarea Directivelor 93/13, 2005/29, 2008/48 și 2009/138. Prin intermediul prezentei cereri preliminare se formulează aceleași întrebări precum cele adresate Curții în cauza C-337/23.

Întrebările preliminare

- 1) Articolul 4 alineatul (2) și articolul (6) alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (Directiva 93/13/CEE) trebuie interpretate în sensul că,

în cazul în care un contract de credit prevede obligația consumatorului de a încheia un contract de fideiusiune cu fideiusorul stabilit de creditor, conținutul contractului de fideiusiune nu constituie „obiectul” contractului încheiat cu acest terț, ci este o componentă a contractului de credit? În această privință, are relevanță dacă creditorul și fideiusorul sunt persoane asociate?

- 2) Punctul 1 litera (i) din anexa la Directiva 93/13/CEE trebuie interpretat în sensul că,

în cazul în care consumatorul are obligația să prezinte un fideiusor în cadrul unui contract de credit deja încheiat, în condițiile în care una dintre posibilități este mandatarea persoanei desemnate de creditor, conținutul obligației consumatorului, născută din contractul de fideiusiune încheiat mai târziu în ziua încheierii contractului de credit, trebuie considerat neclar din cauza imposibilității de a alege sau de a propune persoana, care îi va fi stabilită de creditor ca viitor fideiusor?

- 3) Dacă răspunsul la întrebarea precedentă este în sensul că obiectul contractului de fideiusiune este clar, punctul 1 literele (i), (j) și (m) din anexa la Directiva 93/13/CEE trebuie interpretat în sensul că,

în cazul în care creditorul s-a angajat să prezinte un fideiusor în cadrul unui contract de credit deja încheiat, în condițiile în care una dintre posibilități este mandatarea persoanei desemnate de creditor, conținutul obligației consumatorului, născută din contractul de credit, trebuie considerat neclar și acest lucru poate determina nulitatea contractului de credit sau a unor clauze ale acestuia?

- 4) Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE coroborat cu articolul 8 din Directiva 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale trebuie interpretat în sensul că,

cazul în care o persoană, care acordă un credit, impune consumatorului să încheie un contract cu o persoană indicată de creditor, care să îi garanteze creanța față de consumator, constituie întotdeauna un caz de exploatare a poziției dezavantajoase a consumatorului și astfel o practică comercială agresivă?

- 5) În cazul unui răspuns negativ la a patra întrebare: articolul 4 alineatul (1) și articolul (7) din Directiva 93/13/CEE, coroborate cu articolul 8 din Directiva

2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale, trebuie interpretate în sensul că

într-o procedură judiciară unilaterală, cum este procedura somației de plată, la care nu participă consumatorul, instanța își poate întemeia suspiciunea referitoare la caracterul abuziv al unei clauze contractuale numai pe suspiciunea că consumatorul ar fi putut accepta clauza ca urmare a unei practici comerciale neloiale sau este necesar ca această suspiciune să fie stabilită cu certitudine?

- 6) Articolul 15 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE privind contractele de credit pentru consumatori (Directiva 2008/48/CE) trebuie interpretat în sensul că

se aplică în cazurile în care contractul de credit este legat de o prestație accesorie, și anume garanția furnizată de un terț cu titlu oneros, și conferă consumatorului dreptul să invoce nu numai drepturile născute ca urmare a comportamentului fideiusorului contrar obligației asumate, cum este plata după expirarea termenului legal, ci și excepții procesuale care exclud obligația față de fideiusor?

- 7) Articolul 15 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE coroborat cu principiul efectivității sau, eventual, în cazul în care se prezumă că contractul de credit și contractul de fideiusiune constituie operațiuni conexe, articolul 5 și articolul 7 din Directiva 93/13/CEE coroborate cu punctul 1 literele (b) și (c) din anexa la această directivă

permit o jurisprudență națională potrivit căreia, atunci când fideiusorul dintr-un contract conex unui contract de credit pentru consumatori, care a primit din partea consumatorului o remunerație pentru garantarea contractului de credit, l-a plătit pe creditorul principal în temeiul unei clauze contractuale în pofida expirării termenului legal, precum cel prevăzut la articolul 147 din *Zakon za zadalzhniata i dogovorite* (Legea privind obligațiile și contractele), – fapt care, potrivit jurisprudenței, determină stingerea în întregime a fideiusiunii – fideiusorul se poate totuși întemeia pe subrogarea în drepturile creditorului inițial și poate solicita plata din partea debitorului principal, invocând ambiguitatea în actele judiciare la punerea în aplicare a legii?

- 8) Articolul 3 litera (g) din Directiva 2008/48/CE coroborat cu articolul 5 din Directiva 93/13/CEE trebuie interpretat în sensul că,

în cazul unei obligații stabilite în contractul de credit, referitoare la încheierea unui contract de fideiusiune conex, care este corelat cu o majorare a valorii totale a creditului, dobânda anuală efectivă pentru credit trebuie calculată și în funcție de ratele majorate având în vedere remunerația fideiusorului? Este relevant în acest sens cine a ales fideiusorul și dacă acesta este o persoană asociată cu creditorul principal?

- 9) Articolul 10 alineatul (2) litera (g) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că

indicarea eronată a dobânzii anuale efective într-un contract de credit încheiat între un profesionist și un consumator (împrumutat) trebuie considerată ca lipsă a indicării dobânzii anuale efective în contractul de credit și instanța națională trebuie să aplice consecințele juridice prevăzute de dreptul național pentru lipsa indicării dobânzii anuale efective într-un contract de credit de consum? Trebuie să se considere că aceste consecințe sunt obligatorii și în cazul fideiusorului care a plătit în raport cu consumatorul?

- 10) Articolul 23 a doua teză din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că

o sancțiune prevăzută de legiuitorul național care constă în nulitatea contractului de credit pentru consumatori, potrivit căreia numai capitalul acordat trebuie rambursat, este proporțională în cazurile în care dobânda anuală efectivă nu este indicată în mod exact în contractul de credit pentru consumatori, deoarece nu include și costurile pentru fideiusorul profesionist ales de creditor (cu toate că în contractul de credit acest procent este indicat în cifre)?

- 11) Articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2009/138/CE privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) (Directiva 2009/138/CE) coroborat cu punctul 14 din partea A din anexa nr. 1 la această directivă trebuie interpretat în sensul că

exercitarea cu titlu profesional a activității remunerate de fideiusor, în cadrul căreia societatea fideiușoare plătește în toate cazurile de neexecutare suma totală a creditului, obținută de un consumator în calitate de debitor principal, iar remunerația este plătită odată cu fiecare rată de credit, independent de neexecutarea de către consumator, [este] o „activitate de asigurare” în înțelesul directivei menționate?

- 12) În cazul unui răspuns afirmativ la a unsprezecea întrebare: articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2009/138/CE trebuie interpretat în sensul că

o persoană care desfășoară activitatea menționată în cadrul celei de a unsprezecea întrebări este supusă obligației de autorizare din partea autorităților naționale de reglementare, responsabile de eliberarea autorizației către asigurător?

Dispoziții de drept al Uniunii Europene invocate

Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii

Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”)

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului

Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II)

Dispozițiile de drept național

Grazhdanski protsesualen kodeks (Codul de procedură civilă), articolele 5, 6, 7, 410, 411, 413, 414, 414a, 415 și 416

Zakon za potrebitelskia kredit (Legea privind creditul de consum), articolele 2, 9, 10, 10a, 11, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28 și 33, precum și articolul 2 din Dopolnitelni razporedbi (Dispozițiile suplimentare)

Zakon za zashtita na potrebitelite (Legea privind protecția consumatorilor), articolele 143, 144, 145, 146 și 147, precum și articolul 13a din Dopolnitelni razporedbi (Dispozițiile suplimentare)

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (Legea privind obligațiile și contractele, denumită în continuare „ZZD”), articolele 22, 86, 138, 141, 142, 143, 146 și 147

Postanovlenie No 426 ot 18 dekemvri 2014 g. za opredelyane razmera na zakonnata lihva po prosrocheni parichni zadalzhenia (Ordinul nr. 426 din 18 decembrie 2014 de stabilire a ratei legale pentru obligațiile bănești achitate cu întârziere), articolul unic și articolul 1 din Dopolnitelni razporedbi (Dispozițiile suplimentare)

Zakon za sadebnata vlast (Legea privind organizarea judiciară), articolul 130

Kodeks za zastrahovaneto (Codul asigurărilor), articolele 3, 28 și 29, precum și anexa I

Hotărârea interpretativă nr. 4/2013 a Obshto sabranie na grazhdanskata i targovskata kolegii (Adunarea generală a secțiilor civile și comerciale, denumite în continuare „OSGTK”) ale Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație, denumită în continuare „VKS”) din 18 iunie 2014

Hotărârea interpretativă nr. 5/2019 a OSGTK ale VKS din 21 ianuarie 2022

Ordonanța nr. 5389 a Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) din 1 martie 2019 dată în judecarea apelului în cauza civilă nr. 2165/2019

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Reclamantul din prima procedură este D. D., un cetățean bulgar care a obținut un credit din partea unei instituții financiare nebancare. Pârâta este „Financial Bulgaria” EOOD – o societate înregistrată în Bulgaria, a cărei activitate principală constă în garantarea datoriilor persoanelor fizice [în calitatea lor de] consumatori.
- 2 Reclamantul invocă faptul că la 19 ianuarie 2021 a încheiat un contract de credit cu „Easy asset management” AD (o instituție financiară nebancară), prin intermediul căreia trebuia să obțină 1 250 BGN. Contractul prevedea o dobândă anuală efectivă în cuantum de 41,34 %.
- 3 La articolul 4 din acest contract se stipula că reclamantul are obligația să prezinte o garanție sub forma a două persoane fizice alese de el, în calitate de fideiusori, sau a unei garanții bancare. Fideiusorii trebuiau să dispună de un salariu net de cel puțin 1 000 BGN, să fie încadrați în muncă pe durată nedeterminată și să nu fi contractat sau garantat alte credite.
- 4 Nu se învederează că contractul de credit cuprinde o clauză privind consecințele neîndeplinirii acestei obligații de către consumator.
- 5 În ziua acordării creditului (19 ianuarie 2021), reclamantul a încheiat de asemenea un contract de asigurare a garanției cu pârâta, „Financial Bulgaria” EOOD (o filială a „Easy asset management” AD), prin care pârâta se obliga să execute obligația debitorului față de creditoarea inițială, în cazul în care aceasta cere executarea. Pentru asumarea acestei obligații, „Financial Bulgaria” EOOD urma să primească o remunerație în cuantum de 500 BGN, care se plătește, cu titlu de avans pentru ratele de credit, direct creditoarei inițiale, „Easy asset management” AD.
- 6 Reclamantul a contestat contractul de credit în fața instanței de trimitere, invocând în motivare că remunerația plătită pentru serviciul fideiusorului nu a fost inclusă și calculată în dobânda anuală efectivă. El a contestat și contractul de fideiusiune, susținând în motivare că remunerația prevăzută în acesta este excesiv de ridicată.
- 7 Pârâta arată că reclamantul a încheiat de bunăvoie contractul de fideiusiune și că acesta nu conține clauze abuzive.
- 8 Situația de fapt și concluziile părților din a doua procedură (în care reclamantul este cetățeanul bulgar B. Zh.) sunt aproape identice cu cele din prima procedură; singurele diferențe sunt următoarele: contractele au fost încheiate cu reclamantul la 17 ianuarie 2020, suma obținută este de 2 250 BGN, dobânda anuală efectivă este de 49 % și remunerația fideiusorului este de 900 BGN.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

Raportul cu dreptul Uniunii și necesitatea de interpretare: cu privire la legătura dintre contractul de credit și contractul de fideiusiune – primele trei întrebări preliminare

- 9 Instanța de trimitere dorește în primul rând să clarifice în ce măsură sunt legate contractele de credit încheiate de debitori și contractele de fideiusiune, în scopul de a putea aprecia caracterul abuziv al clauzelor din aceste contracte. În speță, există suspiciunea că contractele de fideiusiune sunt încheiate în primul rând pentru a eluda restricțiile din Legea privind creditul de consum, care prevede o dobândă anuală efectivă maximă pentru contractele de credit pentru consumatori.
- 10 Instanța de trimitere trebuie să examineze din oficiu dacă sunt abuzive clauzele contractului de credit inițial și ale contractului de fideiusiune. Ultimul dintre acestea este calificat, potrivit dreptului bulgar, ca fiind un contract de mandat în înțelesul articolului 280 din ZZD: viitorul fideiutor se angajează față de creditorul inițial să execute obligația debitorului. Aceasta rezultă din faptul că, potrivit dreptului bulgar, contractul de fideiusiune există independent de contractul principal de credit, iar părțile la contractul de fideiusiune sunt creditorul și fideiutorul [articolul 138 alineatul (1) din ZZD]. Astfel, obligația de a garanta contractul de credit concret și prețul pentru prestarea acestui serviciu financiar constituie obiectul acestui contract de fideiusiune, în privința căruia nu este posibil să se aprecieze caracterul abuziv în înțelesul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 93/13/CEE. Această interpretare concordă cu precizările Curții, de exemplu de la punctul 62 din Hotărârea din 16 iulie 2020 în cauzele conexe C-224/19 și C-259/19, Caixabank, și jurisprudența citată: fiind vorba despre un contract între un consumator în calitate de debitor și un fideiutor profesionist, părțile sunt diferite de cele din contractul de credit, iar obligațiile lor sunt altele. Dacă nu se stabilește convențional preluarea fideiusiunii și prețul, contractul nu poate exista.
- 11 Cu toate acestea, se ridică întrebarea dacă, într-un caz precum prezentul, este adecvată calificarea unui contract de fideiusiune ca operațiune autonomă, cu un obiect principal diferit de cel al contractului de credit, în scopul garantării unei protecții eficace a consumatorilor în sensul obligației statelor membre care decurge de la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE. În această privință, nu există nicio îndoială că contractul de fideiusiune a fost încheiat între alte părți decât cele din contractul inițial și că cuprinde drepturi și obligații diferite.
- 12 Există însă numeroase motive pentru a prezuma că ambele contracte reglementează în practică un raport juridic unitar, care are drept scop garantarea majorării datoriilor consumatorului în calitate de împrumutat. Potrivit condițiilor din contractul principal de credit, consumatorul nu poate alege el însuși fideiutorul, el fiind obligat să îl accepte pe acela stabilit de creditor, dacă nu a găsit el însuși un fideiutor. Fideiusoarea este la rândul său legată direct de creditoare, fiind filiala acesteia. De asemenea, contractele de fideiusiune încheiate

prevăd o remunerație care constituie o rată ridicată a dobânzii pentru suma totală de plată reprezentând valoarea împrumutului. În plus, remunerația pentru preluarea fideiuziunii este plătită la aceleași termene la care devin scadente ratele împrumutului și devine, din perspectiva consumatorului, o componentă a obligației din contractul de credit. În fine, prețul pentru preluarea fideiuziunii nu este cuprins în dobânda anuală efectivă a contractului principal de credit și crește considerabil costurile acestuia, contrar dispozițiilor dreptului național.

- 13 Pe de altă parte, se ridică și întrebarea privind natura contractului de fideiuziune, care, deși se încheie la cererea unui consumator, cealaltă parte este o persoană aleasă unilateral de creditorul inițial. Din cauza posibilității de alegere restrânse pe care o are consumatorul, în realitate acesta nu este lămurit, la momentul încheierii contractului, cine va fi fideiuzorul de care va fi legat și care sunt condițiile acestei legături.
- 14 Se ridică, așadar, întrebarea dacă în cazul existenței unui asemenea raport contractual dual (contract de credit și contract de fideiuziune) se poate prezuma că conținutul contractului de fideiuziune încalcă punctul 1 litera (i) din anexa la Directiva 93/13/CEE. În aceste împrejurări – însă numai dacă ambele contracte sunt interpretate ca fiind un raport contractual unic – instanța de trimitere ar putea prezuma că contractul de fideiuziune este nul în integralitatea sa, întrucât obiectul principal al contractului privind preluarea fideiuziunii nu este determinat de consumator, acesta fiind constrâns să accepte persoana aleasă de creditorul inițial.
- 15 Neclaritatea privind persoana fideiuzorului ar putea fi însă considerată neclaritate în privința contractului de credit încheiat cel dintâi, pentru că lipsa unui fideiuzor pentru acest contract poate determina neexecutarea contractului, în cazul în care clauza este valabilă. Prin urmare, este necesar răspunsul la întrebarea dacă asumarea unei obligații de încheiere a unui contract de fideiuziune cu o persoană stabilită de creditor în contractul de credit poate fi considerată, în înțelesul punctului 1 literele (i), (j) și (m) din anexa la Directiva 93/13/CEE, clauză abuzivă inclusă într-un asemenea contract.

Cu privire la legătura dintre practica de desemnare a unui fideiuzor de către creditorul inițial și caracterul abuziv al clauzelor contractuale – a patra și a cincea întrebare preliminară

- 16 Potrivit jurisprudenței Curții (punctele 43-44 din Hotărârea din 15 martie 2012, Perenicová și Perenic, C-453/10, precum și punctele 48-50 din Hotărârea din 19 septembrie 2018, Bankia, C-109/17), introducerea unei clauze într-un contract, prin folosirea unei practici comerciale neloiale în sensul Directivei 2005/29/CE, reprezintă un element pentru aprecierea caracterului abuziv în înțelesul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE.
- 17 În opinia instanței de trimitere, quantumul obligațiilor debitorilor din procedurile pendinte depinde de faptul dacă aceștia oferă creditoarei o garanție. În această situație, este necesar să se examineze dacă alegerea fideiuzorului de către

creditoare - consumatorul fiind obligat să agreeze persoana acestuia - poate fi interpretată ca practică comercială neloială în sensul Directivei 2005/29/CE. În aceste împrejurări, instanța de trimitere solicită să se răspundă la întrebarea dacă se poate stabili că în speță caracterul neloial al practicii comerciale este agresiv, în înțelesul articolului 8 din Directiva 2005/29/CE, numai pe baza naturii operațiunii juridice dintre părți - contract de credit - și a consecințelor prevăzute pentru lipsa unei garanții, sau dacă această examinare trebuie realizată ținând seama și de alți factori.

- 18 Pe de altă parte, instanța de trimitere consideră că, în cadrul unei proceduri unilaterale, cum este cea a somației de plată, ar fi împiedicată să aplice regulile pentru aprecierea cuprinzătoare a existenței unei practici comerciale neloiale, întrucât consumatorii nu participă încă la această procedură. Potrivit precizărilor Curții de la punctul 38 din Hotărârea din 11 mai 2020, Lintner, C-511/17, în procedurile unilaterale, cum este procedura somației de plată, instanța poate refuza să acorde protecție uneia dintre părțile la contract și în cazul în care, deși nu a constatat fără putere de tăgadă că o anumită clauză trebuie considerată abuzivă în sensul Directivei 93/13/CEE, are îndoieli întemeiate în această privință. Această obligație decurge din cerința prevăzută la articolul 7 din Directiva 93/13/CE, respectiv de a asigura mijloace eficiente de protecție a consumatorilor, în sensul de a nu fi ținuti de clauzele abuzive. În speță, îndoielile întemeiate ale instanței privind caracterul abuziv al unei clauze contractuale sunt generate de alte îndoieli întemeiate, și anume că, din cauza utilizării unei practici comerciale agresive în înțelesul articolului 8 din Directiva 2005/29/CE, clauza ar deveni o componentă a contractului. Este, așadar, necesar să se clarifice dacă o eventuală îndoială privind caracterul neloial al practicii comerciale poate conduce în speță la concluzia că există de asemenea îndoieli justificate referitoare la caracterul abuziv al unei clauze în sensul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE.

Aplicarea eficientă a termenului pentru liberarea fideiursorului de obligațiile sale față de creditor și de consumator – a șasea și a șaptea întrebare preliminară

- 19 Se adresează o întrebare și în legătură cu jurisprudența națională constantă privind aplicarea termenului pentru liberarea fideiursorului de răspunderea ce îi revine în temeiul articolului 147 din ZZD. Această jurisprudență nu edifică deloc consumatorul în calitatea sa de împrumutat în privința efectelor contractului de credit pentru consumatori la momentul încheierii sale, atunci când prin contract se impune fideiusiunea cu titlu oneros.
- 20 Potrivit articolului 147 din ZZD, obligația fideiursorului încetează odată cu plata făcută creditorului principal, dacă acesta din urmă nu își invocă dreptul împotriva debitorului principal în termen de șase luni de la scadența creanței. Aceasta este o normă imperativă. Potrivit unei hotărâri de interpretare naționale obligatorii este vorba despre un termen de decădere. Dacă creditorul nu și-a invocat dreptul împotriva debitorului principal, raportul juridic dintre el și fideiursorul convențional se stinge în întregime. Plățile efectuate de fideiursor sau confirmarea obligațiilor sale față de debitorul principal sunt irelevante în privința efectelor

acestui termen, ele fiind urmărite de instanță din oficiu. Nu este vorba despre un termen de prescripție.

- 21 Totodată, anumite complete consideră că pot fi aplicate concluziile privind încetarea în întregime a fideiusiunii în raport cu drepturile creditorului împotriva fideiusorului, nu însă și drepturile acestuia din urmă împotriva consumatorului în calitate de debitor. Contrar hotărârii interpretative, ele consideră că încetarea fideiusiunii nu are efect absolut, putând fi invocată numai de fideiutor. Această accepțiune, creează probleme la aplicarea Directivei privind contractele de credit pentru consumatori, în special a articolului 15 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE. Instanța de trimitere are îndoieli dacă acest articol poate fi aplicat în speță, deoarece debitorii din toate procedurile au încheiat, pe lângă contractul de credit pentru consumatori respectiv, și contracte privind preluarea unei fideiusiuni cu titlu oneros, ceea ce, în opinia instanței de trimitere, constituie un serviciu financiar prestat consumatorului.
- 22 Pentru aceste motive, se ridică întrebarea dacă articolul 15 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE poate fi aplicat în cazurile în care, din cauza expirării termenului prevăzut pentru răspunderea sa în temeiul dreptului național, fideiutorul, întemeindu-se pe stingerea fideiusiunii în conformitate cu articolul 1477 din ZZD, nu și-a executat obligația. Potrivit definiției de la articolul 3 litera (n) din Directiva 2008/48/CE, o asemenea aplicare este posibilă dacă se prezumă că ambele contracte constituie o unitate și se finanțează reciproc, întrucât consumatorul plătește fideiusiunea odată cu ratele stabilite în contractul de credit. Dacă dispoziția se aplică și în privința fideiutorului, este necesar să se stabilească dacă ea este incidentă nu doar în legătură cu pretențiile reciproce, pe care consumatorul le poate opune prestatorului de servicii în cadrul unui contract de prestări servicii, ci și în ceea ce privește excepțiile procesuale pe care le poate invoca, de exemplu refuzul de a plăti o creanță într-o acțiune în regres a unei persoane a cărei obligație este deja stinsă.
- 23 Trebuie să se examineze totodată compatibilitatea cu dreptul Uniunii a jurisprudenței naționale, potrivit căreia fideiutorul se poate întemeia pe expirarea termenului stabilit pentru răspunderea sa în conformitate cu articolul 147 din ZZD, întrucât creditorul inițial nu și-a invocat, în termen de șase luni de la ultima dată a scadenței, creanța pe care o avea, în temeiul contractului de credit, împotriva consumatorului în calitate de debitor, acesta neputându-se însă prevala de expirarea acestui termen împotriva fideiutorului care a plătit.
- 24 Chiar dacă în speță nu ar fi aplicabil articolul 15 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE, este necesar să se stabilească dacă o asemenea jurisprudență națională nu încalcă articolul 7 din Directiva 93/13/CEE, întrucât ea permite fideiutorului profesionist să își determine el însuși întinderea obligației sale, contrar punctului 1 literele (b) și (c) din anexa la ultima directivă menționată. Dacă fideiutorul ar decide să opună creditorului inițial faptul că solicită plata de la fideiutor după expirarea termenului prevăzut la articolul 147 din ZZD, împrumutatul, în calitate de debitor, nu ar mai datora fideiutorului ratele

împrumutului. Dacă fideiusorul nu opune însă această excepție și plătește, deși, potrivit unei hotărâri interpretative obligatorii privind procedura somației de plată, el nu are o asemenea obligație, consumatorul, în calitate de debitor principal, rămâne obligat față de fideiusor, întrucât, potrivit jurisprudenței citate mai sus, nu se poate prevala de expirarea termenului stabilit pentru răspunderea fideiusorului. Cel puțin în una dintre proceduri, acest efect rezultă dintr-o clauză contractuală expresă, care se bazează pe o interpretare contradictorie a normelor privind asigurarea respectării acestui termen de către instanțele naționale, care ar trebui să se întemeieze pe normele legale imperative (conform articolului 147 ZZD) privind conținutul contractului de fideiusiune, și de a căror protecție este privat consumatorul. Jurisprudența națională contradictorie permite deci fideiusorului să formuleze condițiile din contractul de fideiusiune, protecția conferită consumatorului în conformitate cu legislația națională fiind goliță de efectul său practic.

- 25 Prin urmare, este necesar să se stabilească dacă principiul protecției efective a consumatorilor împotriva clauzelor abuzive din contractul de fideiusiune, care stabilesc modul în care profesionistul, care și-a asumat fideiusiunea, trebuie să procedeze în cazul în care primește o somație de plată din partea creditorului inițial după expirarea termenului pentru răspunderea fideiusorului, se opune aplicării unei jurisprudențe naționale, potrivit căreia numai fideiusorul poate opune excepția expirării termenului stabilit pentru răspunderea sa.
- 26 Răspunsul la această întrebare trebuie să țină seama și de articolul 5 din Directiva 93/13/CEE, respectiv dacă acest articol permite folosirea în detrimentul consumatorului a unei jurisprudențe naționale neclare privind o anumită chestiune de drept național relativă la interpretarea clauzelor contractuale, astfel cum se întâmplă în speță.

Efectele plății pentru fideiusiune asupra determinării dobânzii anuale efective în contractul de credit

- 27 Următoarele trei întrebări sunt identice cu întrebările preliminare adresate Curții în cauza pendinte Profi Credit Bulgaria, C-714/22. Ele se referă la obligația creditorului dintr-un contract de credit pentru consumatori de a indica în mod clar în contract dobânda anuală efectivă, pentru a nu induce în eroare consumatorul. Ținând seama de integralitatea motivării din acea cerere preliminară, instanța de trimitere nu este convinsă dacă Directiva 2008/48/CE nu impune, pe lângă indicarea în mod clar în contract a dobânzii anuale efective, și cerința indicării unei asemenea dobânzi anuale efective, calculate în mod corect în concordanță cu metoda stabilită în această directivă. În speță, costurile contractelor de fideiusiune nu sunt avute în vedere la determinarea dobânzii anuale efective din contractele de credit, deoarece nu fac parte din aceste contracte. Totodată, instanța de trimitere nu are certitudinea dacă costurile pentru acceptarea fideiusiunii nu ar trebui să facă parte din dobânda anuală efectivă, în special în cazurile în care fideiusorul, care se angajează să garanteze obligațiile consumatorului, este ales de creditorul inițial, dar este remunerat de consumator. Definiția de la articolul 3 litera (g) din

Directiva 2008/48/CE stabilește că costurile pentru serviciile accesorii trebuie de asemenea cuprinse în dobânda anuală efectivă, dacă contractarea acestor servicii constituie o condiție pentru acordarea creditului sau pentru acordarea sa în condițiile contractuale stipulate.

- 28 La aprecierea aspectului dacă remunerația fideiursorului dintr-un contract legat încheiat cu debitorul trebuie sau nu inclusă în dobânda anuală efectivă a contractului de credit, ar trebui să se stabilească de asemenea dacă și în ce condiții aceste costuri pot fi considerate ca făcând parte din dobânda anuală efectivă, în cazul în care debitorul avea posibilitatea de a propune el însuși în termen scurt un fideiursor. Prin urmare, ar trebui să se ia în considerare și opțiunea liberă, în special cu privire la desemnarea fideiursorului, care, în ultimă analiză, depinde de voința creditorului inițial, la condițiile pentru acceptarea unui alt fideiursor de către creditor, dacă există unul, precum și la termenul în care debitorul poate găsi un asemenea fideiursor.
- 29 În continuare, este necesar să se adreseze din nou întrebarea dacă indicarea eronată a dobânzii anuale efective într-un contract de credit trebuie considerată o lipsă a indicării dobânzii anuale efective, deoarece scopul obligației de informare – de a oferi consumatorului posibilitatea de a compara ofertele de pe piața de credit – nu ar fi atins. Pornind de la această întrebare, se pune de asemenea întrebarea dacă echivalarea indicării eronate a dobânzii anuale efective cu lipsa indicării sale ar determina în ansamblu și caracterul disproporționat al sancțiunii prevăzute de dreptul național pentru calcularea eronată a dobânzii.

Cu privire la natura juridică a contractului de fideiusiune și calificarea sa ca operațiune de asigurare

- 30 Instanța de trimitere are de asemenea îndoieli privind modul în care operațiunile, în cazul cărora consumatorii acceptă fideiusiunea cu titlu oneros asumată de o anumită persoană pentru datoriile lor față de un alt creditor, trebuie calificate corect din perspectiva dreptului Uniunii, dacă acestea sunt realizate permanent cu titlu profesional. Unele complete din cadrul Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) și al Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație) pornesc implicit de la premisa că în asemenea cazuri este vorba despre operațiuni de garantare obișnuite, care nu sunt supuse dispozițiilor privind autorizarea și care pot fi încheiate de orice persoană.
- 31 În cazul acestor operațiuni, o persoană se angajează însă ca în caz de întârziere să preia răspunderea consumatorului în calitate de debitor pentru neexecutarea obligației sale concrete față de creditor, debitorul plătind în contrapartidă o remunerație pentru acest serviciu. Acest angajament prezintă caracteristicile principale ale unui contract de asigurare de credit: asumarea, în schimbul unei remunerații, a răspunderii în cazul în care intervine un eveniment viitor și incert cu caracter negativ (neexecutarea unui contract). Pentru acest motiv, instanța de trimitere solicită să se interpreteze dacă contractele precum cele încheiate cu debitorii (privind preluarea unei fideiusiuni cu titlu oneros față de creditorii lor)

pot fi calificate contracte de asigurare de credit. Directiva pertinentă 2009/138/CE nu definește conținutul contractelor de asigurare de credit, însă o asemenea definiție există în jurisprudența Curții, și anume în cauza din 23 aprilie 2015, Van Hove, C-96/14, punctul 34: prin contractul de asigurare, asigurătorul este obligat, în schimbul plății prealabile a unei prime, să ferească asiguratul de prejudiciul care ar rezulta în cazul realizării eventuale a riscului asigurat, prevăzut în contract.

- 32 În procedurile de pe rolul instanței de trimitere, o asemenea remunerație, precum și un eveniment prejudiciabil pentru consumator în calitate de debitor sunt prevăzute sub forma întârzierii la plată, însă pare a nu fi stabilit niciun risc, care este numit în mod obișnuit risc asigurat. Într-adevăr, fideiusorul garantează orice neplată din partea consumatorului, indiferent de motivele sale, inclusiv în cazul refuzului de rambursare a creditului. Prin aceasta, contractul menționat este diferit dintr-un anumit punct de vedere de contractul de asigurare.
- 33 Pe de altă parte, contractul de fideiusiune cu un fideiusor profesionist minimizează riscurile pentru debitorul inițial în cazul unui eveniment prejudiciabil sub forma nerambursării creditului și este cu titlu oneros, ceea ce îl face asemănător unei asigurări. În speță, se poate aprecia că într-un asemenea caz, consumatorul, care este debitorul principal, nu acționează ca asigurător în raport cu creditorul inițial, pe care îl garantează împotriva prejudiciilor prin faptul că remunerează fideiusorul. Pentru acest motiv, ar trebui să se clarifice dacă un asemenea contract poate intra în domeniul de aplicare al noțiunii de „contract de asigurare” în înțelesul Directivei 2009/138/CE și dacă beneficiarul unei prime în temeiul unui asemenea contract nu este ca atare supus unei obligații de autorizare în conformitate cu articolul 14 din această directivă.